

ความรู้ และความมั่นใจในความรู้ทางนิติจิตวิทยา ด้านงานสืบสวนสอบสวนของนักเรียนตำรวจ

KNOWLEDGE AND CONFIDENT IN KNOWLEDGE OF INVESTIGATIVE FORENSIC PSYCHOLOGY AMONG POLICE STUDENTS

สมวดี ไชยเวช*

Somvadee Chaiyavej*

* รองศาสตราจารย์ และพันตำรวจเอกหญิง คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

* Associate Professor and Police Colonel, Social Science Department, Royal Thai Police Cadet Academy

* Email: somvadeec@yahoo.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ศึกษาความรู้ และความมั่นใจในความรู้ทางนิติจิตวิทยาทำงานสืบสวนสอบสวนของนักเรียนตำรวจหลักสูตรการฝึกอบรมผู้มีความรู้ทางด้านนิติศาสตร์ เพื่อบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการตำรวจสัญญาบัตรในสายงานสอบสวน ผลที่ได้จากการสำรวจนักเรียนตำรวจจำนวน 89 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ทางนิติจิตวิทยาทำงานสืบสวนสอบสวนในระดับปานกลาง แต่มั่นใจในความรู้ของตนในระดับมาก ผู้ที่มีความเป็นชายสูงมั่นใจในความรู้ของตนมากกว่าผู้ที่มีความเป็นชายต่ำ ในขณะที่การมีประสบการณ์ในงานตำรวจมาก่อนไม่ได้สัมพันธ์กับการมีความมั่นใจที่สูงกว่า ผลที่ได้ชี้ว่าในการอบรมของตำรวจจำเป็นต้องมีการให้ความรู้ทางนิติจิตวิทยาทำงานสืบสวนสอบสวน และการตัดสินใจโดยมีความเชื่อมั่นมากเกินไป นอกจากนี้ ควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนตำรวจคิดทบทวนความเชื่อของตนเองและพิจารณาความเป็นไปได้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่มีความเป็นชายสูง

คำสำคัญ: ความรู้, ความมั่นใจ, สืบสวนสอบสวน, นิติจิตวิทยา, ตำรวจ

Abstract

This research examined knowledge and confident in knowledge of investigative forensic psychology among police students in a curriculum preparing law graduates to become commissioned police officers responsible for criminal inquiries. The results, based on a survey of 89 police students, suggested that the sample had average level of investigative forensic psychological knowledge but were highly confident about their knowledge. Those who were high on masculinity had more confidence in their knowledge than those who were low on masculinity, while prior experience in police work was not associated with higher levels of confidence. The results of the study demonstrated the need to incorporate education regarding investigative forensic psychology and overconfident decision-making into police training. In addition, it would be necessary to encourage police students to question their own beliefs and view things from different perspectives, especially among highly masculine individuals.

Keywords: Knowledge, Confidence, Investigation, Forensic Psychology, Police

บทนำ

นับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1970 เป็นต้นมา การพัฒนาองค์ความรู้ทางนิติจิตวิทยาได้ เจริญเติบโตและขยายขอบเขตอย่างรวดเร็ว (Bartol & Bartol, 2018) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาวิจัยทางนิติจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับ งานสืบสวนสอบสวนได้นำไปสู่ข้อค้นพบหลายประการที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์กับกระบวนการยุติธรรมได้ อาทิการศึกษาเกี่ยวกับความจำพยานที่พบว่าพยานอาจจดจำเหตุการณ์และบุคคลผิดพลาดได้ ได้นำไปสู่การพัฒนาแนวทางในการสอบปากคำพยาน และการจัดการชี้ตัวผู้ต้องหาที่ช่วยลดความผิดพลาดของพยาน (Technical Working Group for Eyewitness Evidence, 1999) การศึกษาเกี่ยวกับการโกหกที่พบว่าตัวชี้แนะที่คาดว่าจะสามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างผู้ที่โกหกและไม่ได้โกหกมักไม่ได้เป็นตัวชี้แนะที่ดีตามที่คาดไว้ ได้นำไปสู่การพัฒนา แนวทางการตั้งคำถามในการสอบปากคำเพื่อจะได้แยกแยะผู้ที่โกหกและไม่ได้โกหกออกจากกันได้ชัดเจนยิ่งขึ้น (Vrij & Granhag, 2012)

พร้อมกันนี้ นักวิชาการหลายท่านก็ได้สนใจว่าบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจที่สอดคล้องกับข้อค้นพบเหล่านี้มากน้อยเพียงใด โดยเห็นว่าการมีความรู้ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องอาจส่งผลกระทบต่อการอำนวยความสะดวกความยุติธรรมได้ สำหรับการศึกษาวัยผู้ใหญ่ที่ได้ศึกษาดำรงมักพบว่าตำรวจยังคงมีความรู้ทางนิติจิตวิทยาด้านงานสืบสวนสอบสวนที่จำกัด (Chaplin & Shaw, 2016; Colwell, Miller, Miller, & Lyons, 2006; Fraser, Waite & Bond-Fraser, 2013; Jiang & Luo, 2016) อีกทั้งยังพบว่า ตำรวจมักมั่นใจในความรู้ของตนเองมาก (Chaplin & Shaw, 2016) การมีความมั่นใจบนพื้นฐานของการมีความรู้ที่จำกัดของตำรวจนี้อาจมีผลเสียคือ ทำให้ตำรวจด่วนสรุป ให้นำหนักกับพยาน และข้อมูลต่างๆ ผิดพลาด รวบรวมพยานหลักฐานโดยขาดความรัดกุม ซึ่งล้วนเป็นผลเสียต่อคดี

การศึกษาคำความรู้ทางนิติจิตวิทยาด้านงานสืบสวนสอบสวนของตำรวจที่มีอยู่ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาที่ทำในประเทศตะวันตก (เช่น Chaplin & Shaw, 2016; Colwell et al., 2006; Fraser, Waite & Bond-Fraser, 2013) จึงยังไม่ชัดเจนว่าข้อค้นพบที่มีอยู่จะสะท้อนถึงบุคลากรตำรวจในประเทศไทยได้ดีมากน้อยเพียงใด อีกทั้งการศึกษาที่มีอยู่ก็ยิ่งขาดการพิจารณาถึงอิทธิพลของปัจจัยทางบุคลิกลักษณะที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นใจในความรู้ของตำรวจ การศึกษาในประเทศดังกล่าวจะให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจว่าในการจัดการกับการมีความเชื่อมั่นที่สูงเกินไป ควรต้องทำเช่นใด เช่น จำเป็นหรือไม่ที่จะต้องมุ่งเน้นไปที่คนกลุ่มใดมากเป็นพิเศษ

บุคลิกลักษณะหนึ่งที่น่าจะมีส่วนทำให้ตำรวจมีความมั่นใจในความรู้ความสามารถของตนเองสูง ได้แก่ ความเป็นชาย (Masculinity) จากการศึกษาที่ผู้มีความเป็นชายสูงมักมั่นใจในตนเองสูง (Burnett, Anderson & Heppner, 1995) ความเป็นชายจึงอาจสัมพันธ์กับความมั่นใจในความรู้ที่มี การศึกษานี้จึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาประเด็นดังกล่าว โดยจะศึกษากลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นนักเรียนตำรวจอบรมหลักสูตรการฝึกอบรมผู้มีวุฒิทางนิติศาสตร์เพื่อบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการตำรวจ ชั้นสัญญาบัตร (กอด.(สายสอบสวน)) คาดว่าการศึกษาในครั้งนี้ จะให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการให้ความรู้ทางนิติจิตวิทยาด้านงานสืบสวนสอบสวนกับนักเรียนตำรวจที่จะออกไปปฏิบัติหน้าที่เป็นพนักงานสอบสวนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาระดับความรู้ทางนิติจิตวิทยาด้านงานสืบสวนสอบสวนของนักเรียนตำรวจ
2. ศึกษาระดับความมั่นใจในความรู้ทางนิติจิตวิทยาด้านงานสืบสวนสอบสวนของนักเรียนตำรวจ
3. ศึกษาความแตกต่างในความรู้ทางนิติจิตวิทยาด้านงานสืบสวนสอบสวนของนักเรียนตำรวจที่มีประสบการณ์ในงานตำรวจและไม่มีประสบการณ์ในงานตำรวจ
4. ศึกษาบทบาทของการมีประสบการณ์ในงานตำรวจและความเป็นชายในการทำนายความมั่นใจในความรู้ทางนิติจิตวิทยาด้านงานสืบสวนสอบสวนของนักเรียนตำรวจ

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในอดีตที่ได้ศึกษาความรู้ทางนิติจิตวิทยาทำงานสืบสวนสอบสวนของตำรวจได้ศึกษาความรู้ในหลายด้าน อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่ได้รับความสนใจมากเป็นพิเศษ ได้แก่ เรื่อง การให้การของพยาน (Fraser, Waite & Bond-Fraser, 2013; Wise & Safer, 2003 การโกหก (Colwell et al., 2006; Granhag, Strömwall & Hartwig, 2005) และการสอบสวน (Chaplin & Shaw, 2016; Meyer & Reppucci, 2007) ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะเชื่อกันว่าความรู้ในประเด็นเหล่านี้มีบทบาทสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ในงานสืบสวนสอบสวนของตำรวจโดยตรง ประกอบกับมีการศึกษาวิจัยในประเด็นเหล่านี้อย่างกว้างขวางซึ่งทำให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนบางประการ เพียงพอที่จะสามารถนำไปใช้ในการประเมินความรู้ได้

ผลการศึกษาล้วนใหญ่ที่ได้ประเมินความรู้ของตำรวจ มักพบว่าตำรวจยังคงมีความรู้ทางนิติจิตวิทยาด้าน งานสืบสวนสอบสวนที่จำกัด เช่น ในการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการให้การของพยานของตำรวจในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา Karagiorgakis (2010) ได้ตั้งคำถามแบบ 4 ตัวเลือกจำนวน 34 ข้อ และพบว่าตำรวจตอบคำถามได้อย่างถูกต้องเพียงร้อยละ 50 ซึ่งถือว่าไม่ต่างจากการคาดเดาผลที่ได้นี้ถือว่าใกล้เคียงกับผลจากการศึกษาอื่นที่ได้ศึกษาความรู้ในตำรวจในสหรัฐอเมริกา (Wise, Safer & Maro, 2011) จีน (Jiang & Luo, 2016) และ แคนาดา (Fraser, Waite & Bond-Fraser, 2013) ที่พบว่าตำรวจตอบคำถามได้อย่างถูกต้องระหว่างร้อยละ 52-62 นอกจากนี้ การศึกษาส่วนใหญ่ยังพบว่าตำรวจที่มีประสบการณ์สูงมักไม่ได้มีความรู้ที่มากกว่าตำรวจที่ขาดประสบการณ์ (Fraser, Waite & Bond-Fraser, 2013; Jiang & Luo, 2016) ในทำนองเดียวกัน การศึกษาความรู้ของตำรวจเกี่ยวกับการโกหกก็พบว่าตำรวจยังคงมีความเข้าใจหลายประการที่ไม่สอดคล้องกับความรู้ในงานวิจัยด้านการโกหก เช่น ตำรวจมักเชื่ออย่างผิดๆ ว่าการหลบตาและการเคลื่อนไหวร่างกายมากกว่าปกติเป็นตัวชี้แนะของการโกหก (Strömwall & Granhag, 2003) แต่อันที่จริงแล้วการหลบตาและเคลื่อนไหวร่างกายมากกว่าปกติไม่ได้เป็นตัวชี้แนะการโกหกที่ดี (DePaulo, Lindsay, Molone, Muhlenbruck, Charlton, & Cooper, 2003) คาดว่าการขาดการให้ความรู้ทางนิติจิตวิทยาในการอบรมของตำรวจ การได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้องจากการฝึกอบรม ตลอดจนการขาดข้อมูลป้อนกลับในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ว่าความเชื่อที่ตนมีถูกต้องหรือไม่ น่าจะมีบทบาทสำคัญที่ทำให้ตำรวจขาดความรู้ และไม่สามารถพัฒนาความรู้จากประสบการณ์ในการทำงาน (Colwell et al., 2006; Fraser et al., 2013; Jiang & Luo, 2016; Vrij, Granhag & Porter, 2010)

แม้ว่าโดยทั่วไปแล้ว ตำรวจจะมีความรู้ที่ยังไม่ถูกต้อง แต่ตำรวจดูจะมั่นใจในความรู้ของตนมาก Chaplin และ Shaw (2016) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความรู้ทางนิติจิตวิทยาของตำรวจและประชาชนในสหราชอาณาจักรใน 5 ด้าน คือ การสอบสวนและขั้นตอนการปฏิบัติของตำรวจ ประเด็นเกี่ยวกับศาล ความเจ็บป่วยทางจิต การใช้มาตรการรุนแรงกับอาชญากรรม การจำและการรู้การเข้าใจ ผลที่ได้พบว่าแม้ตำรวจจะมีความรู้โดยรวมที่จำกัดและใกล้เคียงกับประชาชน แต่ตำรวจมั่นใจในความรู้ของตนมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตำรวจและประชาชนมีค่าเฉลี่ยของความมั่นใจในความรู้เท่ากับ 3.79 และ 3.55 ตามลำดับ จากมาตรวัดของ Likert แบบ 5 ระดับ) นอกจากนี้ การศึกษาความรู้ของตำรวจเกี่ยวกับการโกหกของตำรวจในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่าตำรวจที่ผ่านการฝึกอบรมมา และปฏิบัติหน้าที่ในหน้าที่ที่ต้องใช้ทักษะในการจับโกหกมานานมักมั่นใจในความรู้ของตนมากกว่าตำรวจคนอื่นๆ อย่างไรก็ตาม เมื่อสอบถามเกี่ยวกับตัวชี้แนะในการโกหก ตำรวจเหล่านี้ก็ไม่ได้ตอบคำถามได้ถูกต้องมากกว่าตำรวจคนอื่นๆ (Colwell et al., 2006) การมีความมั่นใจมากกว่าความรู้ที่มีนี้จะสอดคล้องกับข้อค้นพบจากวรรณกรรมด้านการตัดสินใจที่พบว่าคนเรามักมั่นใจในความรู้ของตนสูงกว่าความรู้ที่มี ซึ่งคาดว่าจะเกิดจากความต้องการที่จะมองตนเองในแง่ดี และเชื่อว่าตนจะสามารถทำนายและควบคุมสภาพแวดล้อมของตนได้ โดยความต้องการดังกล่าวจะมีชัดเจนยิ่งขึ้น เมื่อการขาดความรู้ในประเด็นนั้นนั้นถือว่าเป็นภัยคุกคามต่อความเป็นตัวตนของบุคคล (Blanton, Pelham, Dehart & Carvallo, 2001) ดังเช่นกรณีของตำรวจที่มีประสบการณ์

ปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้บุคคลมั่นใจในความรู้ของตนมากหรือน้อย ได้แก่ ความเป็นชาย (Masculinity) ความเป็นชาย หมายถึง ขอบเขตที่คนเราคิดว่าตนเองมีคุณลักษณะของความเป็นชาย (Palan, 2001) การรับรู้ดังกล่าวมักมีผลทำให้บุคคลคิด รู้สึก และกระทำการที่สอดคล้องกับความเป็นชายตามนิยามของสังคม จากการศึกษาที่สังคมเชื่อมโยงความเป็นชายเข้ากับการมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น การเป็นผู้นำ การปกป้องความเชื่อของตนเอง (Bem, 1981) และยกย่องความเป็นชาย ผู้ที่มองตนเองเป็นชายสูงจึงมักมั่นใจในตนเองสูง (Burnett, Anderson & Heppner, 1995) และน่าจะมั่นใจในความรู้ทางนิติจิตวิทยาทำงานสืบสวนสอบสวนของตนในระดับสูงด้วยเช่นกัน

สมมติฐาน

1. นักเรียนตำรวจจะมีความรู้ทางนิติจิตวิทยาทำงานสืบสวนสอบสวนในระดับปานกลาง
2. นักเรียนตำรวจจะมีความมั่นใจในความรู้ทางนิติจิตวิทยาทำงานสืบสวนสอบสวนในระดับมาก
3. นักเรียนตำรวจที่มีประสบการณ์ในการเป็นตำรวจมาก่อนจะมีความรู้ทางนิติจิตวิทยาทำงานสืบสวนสอบสวนไม่แตกต่างจากนักเรียนตำรวจที่ไม่มีประสบการณ์ในการเป็นตำรวจมาก่อน
4. การมีประสบการณ์ในงานตำรวจและความเป็นชายจะสัมพันธ์เชิงบวกกับความมั่นใจในความรู้ทางนิติจิตวิทยาทำงานสืบสวนสอบสวน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยทำโดยใช้การสำรวจภาคตัดขวาง โดยในสัปดาห์ที่สองของเดือนมีนาคม พ.ศ. 2561 ผู้วิจัยได้เชิญนักเรียนตำรวจอบรมในหลักสูตรการฝึกอบรมผู้สืบสวนทางนิติศาสตร์เพื่อบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร (กอด.(สายสอบสวน)) ที่เข้ารับการอบรมที่โรงเรียนนายร้อยตำรวจให้เข้าร่วมในการศึกษา ด้วยการตอบแบบสอบถามซึ่งใช้เวลาประมาณ 10 นาที หลังจากนั้น ผู้วิจัยจึงอธิบายคำตอบที่ถูกต้อง จากนักเรียนทั้งหมด 98 คน มีผู้สนใจเข้าร่วม 95 คน แต่เนื่องจากมีแบบสอบถามที่มีข้อมูลครบถ้วน 89 ฉบับ การวิเคราะห์ข้อมูลจึงทำโดยใช้คำตอบจากแบบสอบถาม 89 ฉบับ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นเพศชาย มีอายุอยู่ระหว่าง 22-34 ปี และมีอายุโดยเฉลี่ย 28 ปี ร้อยละ 90.5 เป็นโสด ส่วนใหญ่หรือประมาณร้อยละ 50 มีภูมิลำเนาในภาคกลางและภาคใต้ ร้อยละ 97 นับถือศาสนาพุทธ และร้อยละ 63 ระบุว่าตนเคยเป็นตำรวจมาก่อน ส่วนใหญ่มีรายได้ประมาณ 15,000 บาทต่อเดือน ทุกคนสำเร็จการศึกษาขั้นต่ำในระดับปริญญาตรีตามกฎหมาย แต่ร้อยละ 16 สำเร็จการศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มี 3 ส่วน โดยส่วนที่ 1 สอบถามข้อมูลภูมิหลัง ส่วนที่ 2 ประกอบด้วยคำถามที่วัดความเป็นชาย และส่วนที่ 3 ประกอบด้วยคำถามที่วัดความรู้และ ความมั่นใจในความรู้ทางนิติจิตวิทยาทำงานสืบสวนสอบสวน ดังมีรายละเอียดดังนี้

ข้อมูลภูมิหลัง ประกอบด้วยคำถามที่สอบถามถึงอายุ สถานภาพสมรส ภูมิลำเนา ศาสนา การศึกษาสูงสุด รายได้ต่อเดือน และประสบการณ์ในการเป็นตำรวจ สำหรับประสบการณ์ในงานตำรวจ ผู้ตอบต้องตอบว่าเคยมีประสบการณ์ในการเป็นตำรวจมาก่อนหรือไม่ และหากมี มีในสายงานใด โดยมีตัวเลือกที่เป็นไปได้คือ สืบสวน สอบสวน ป้องกันปราบปรามอาชญากรรม จราจร ธุรการ/อำนวยการ และ อื่นๆ โปรดระบุ ในการวิเคราะห์ข้อมูล การมีประสบการณ์ในงานตำรวจครอบคลุมถึงการผ่านงาน สืบสวน สอบสวน ป้องกันปราบปรามอาชญากรรม จราจร แต่ไม่นับรวมถึงการผ่านงานในสายธุรการ/อำนวยการ โดยที่ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานอื่น เนื่องจากถือว่าไม่เกี่ยวข้องกับงานสืบสวนสอบสวนโดยตรง

ความเป็นชาย วัดโดยใช้คำถาม 6 ข้อตามแนวคิดของ Bem (1981) โดยคำถามเหล่านี้เป็นคำถามที่ใช้ในงานวิจัยของ Vafaei, Alvarado, Tomas, Muro, Matinez, & Zunzunegui (2014) มาก่อน ผู้ตอบต้องตอบว่าเห็นด้วยเพียงใดว่าลักษณะที่ระบุไว้เป็นลักษณะของตนเอง ลักษณะที่ระบุไว้คือ แสดง

ความเป็นผู้นำ มีความสามารถในการเป็นผู้นำ เข้มแข็ง มีอิทธิพลเหนือผู้อื่น สามารถตัดสินใจได้อย่างง่าย และ ยืนหยัดในความคิดของตน โดยใช้ การตอบทำโดยใช้มาตราวัดของ Likert แบบ 5 ระดับ มาตราวัดนี้ มีค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ .60

ความรู้ทางนิติจิตวิทยาทำงานสืบสวนสอบสวน ประกอบด้วยข้อคำถามแบบถูกผิด จำนวน 15 ข้อ ที่ปรับมาจากคำถามและข้อค้นพบจากงานวิจัยด้านการให้การของพยาน การโกหก และการสอบสวน (Aamodt & Custer, 2006; Bond & DePaulo, 2006; De Paulo et al., 2003; Kassir, Tubb, Hosch, & Memon, 2001; Lassiter, Geers, Handley, Weiland, & Munhall, 2002; Magnussen & Melinder, 2011; Stark, 2013; Wise & Safer, 2003) โดยการตั้งคำถามจำกัดอยู่ในประเด็นที่มีข้อสรุปที่ชัดเจนและไม่มีข้อโต้แย้งในหมู่นักวิชาการทางนิติจิตวิทยา การคิดคะแนนทำโดยให้คะแนนคำตอบในแต่ละข้อที่ผู้ตอบสามารถตอบได้อย่างถูกต้อง ข้อละ 1 คะแนน

ความมั่นใจในความรู้ทางนิติจิตวิทยาทำงานสืบสวนสอบสวน ประกอบด้วยคำถาม 15 ข้อ ผู้ตอบต้องระบุความมั่นใจในคำตอบของตนหลังจากที่ตอบคำถามเกี่ยวกับความรู้ทางนิติจิตวิทยาทำงานสืบสวนสอบสวนแต่ละข้อ โดยใช้มาตราวัดของ Likert แบบ 5 ระดับ มาตราวัดนี้มีค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ .80

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานที่ 1 ซึ่งระบุว่านักเรียนตำรวจจะมีความรู้ทางนิติจิตวิทยาทำงานสืบสวนสอบสวนในระดับปานกลาง ทำโดยใช้การคำนวณข้อคำถามที่ตอบถูกโดยเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ดังนี้ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1-3.99 ข้อ หมายถึง น้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4-6.99 ข้อ หมายถึง น้อย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 7-9.99 ข้อ หมายถึง ปานกลาง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 10-12.99 ข้อ หมายถึง มาก และ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 13-15 ข้อ หมายถึง มากที่สุด ส่วนการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ที่คาดว่านักเรียนตำรวจจะมีความมั่นใจในความรู้ของตนในระดับมาก ทำโดยใช้การหาค่าเฉลี่ยของความมั่นใจและพิจารณาระดับคะแนนโดยใช้เกณฑ์ดังนี้ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.80 หมายถึง น้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81-2.60 หมายถึง น้อย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.60-3.41 หมายถึง ปานกลาง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41-4.20 หมายถึง มาก และ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21-5.0 หมายถึง มากที่สุด โดยการคิดระดับสำหรับทั้งความรู้และความมั่นใจที่มาจากแนวคิดที่ว่าแต่ละช่วงของอันตรภาคชั้นมีความกว้างที่เท่ากัน

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานที่ 3 ที่เป็นการเปรียบเทียบความรู้ทางนิติจิตวิทยาทำงานสืบสวนสอบสวนของนักเรียนตำรวจมีประสบการณ์และไม่มีประสบการณ์ในงานตำรวจมาก่อนทำโดยใช้การทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample T Test) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานที่ 4 ที่มีการทำนายความสัมพันธ์ระหว่างการมีประสบการณ์ในงานตำรวจ และความเป็นชาย กับความมั่นใจในความรู้ทางนิติจิตวิทยาทำงานสืบสวนสอบสวนทำโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

ผลที่ได้พบว่าจากคำถาม 15 ข้อ กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามได้อย่างถูกต้องโดยเฉลี่ย 8.29 ข้อ หรือคิดเป็นร้อยละ 55.27 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ ยังพบว่านักเรียนตำรวจที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมั่นใจในความรู้ทางนิติจิตวิทยาทำงานสืบสวนสอบสวนของตนในระดับมาก ($M = 3.75$ $SD = .40$) และมีความเป็นชายอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.32$ $SD = .39$) ตารางที่ 1 แสดงถึงร้อยละของผู้ตอบคำถามได้อย่างถูกต้อง และระดับของความมั่นใจในความรู้ของตนเป็นรายข้อ

ตารางที่ 1 ร้อยละของผู้ตอบคำถามได้อย่างถูกต้องและระดับความมั่นใจ

ข้อความ	ร้อยละที่ตอบถูก	ระดับความมั่นใจ					
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย
1. คนโดยทั่วไปมักจับโกหกได้ไม่เก่ง (ถูก)	69.66	10.11	51.68	38.20	0	0	3.71
2. โดยปกติแล้ว ตำรวจมักจับโกหกได้เก่งกว่าคนทั่วไป (ผิด)	16.85	20.22	61.79	17.97	0	0	4.02
3. เมื่อโกหก รุ่มาตาของคนเรามักจะขยายใหญ่กว่าปกติ (ถูก)	75.28	12.35	38.20	40.44	7.86	1.12	3.52
4. การหลบสายตามักเป็นสัญญาณที่ชี้ว่าบุคคลกำลังโกหก (ผิด)	12.35	21.34	59.55	17.97	1.12	0	4.01
5. เมื่อโกหก คนส่วนใหญ่มักขยับแขนขา มากกว่าปกติ (ผิด)	28.08	19.10	46.06	30.33	4.49	0	3.79
6. หากคนร้ายใช้อาวุธ พยานมักจดจำหน้าไบหน้าคนร้ายได้ดีขึ้น (ผิด)	65.16	14.60	37.07	41.57	6.74	0	3.59
7. ผู้สูงอายุมักจดจำหน้าคนร้ายได้ไม่ดีกว่ากับคนโดยทั่วไป (ถูก)	73.03	12.35	44.94	37.07	5.61	0	3.64
8. การที่พยานสามารถรายงานเหตุการณ์อาชญากรรมได้โดยละเอียด แสดงว่าพยานจะสามารถระบุตัวผู้กระทำผิดได้อย่างถูกต้อง (ผิด)	61.79	13.48	46.06	35.95	4.49	0	3.68
9. โดยทั่วไปแล้ว พยานมักระบุตัวผู้กระทำผิดได้ผิดพลาดมากกว่า หากผู้กระทำผิดเป็นคนต่างเผ่าพันธุ์กับตน (เช่น คนผิวขาวต้องระบุตัวคนผิวดำ) (ถูก)	46.06	7.86	32.58	51.68	5.61	2.24	3.38
10. การสะกดจิตถือเป็นวิธีการที่ช่วยให้พยานระลึกถึงรายละเอียดของเหตุการณ์อาชญากรรมได้ดีขึ้น (ผิด)	75.28	14.60	39.32	31.46	10.11	4.49	3.49
11. ในขณะที่มีการชี้ตัวผู้กระทำผิด ตำรวจผู้ดำเนินการควรจะทราบว่าตัวเลือกใดในบรรดาตัวเลือกที่นำมาให้พยานเลือกเป็นผู้ต้องสงสัยในคดี (ผิด)	19.10	20.22	49.43	28.08	2.24	0	3.87
12. การที่พยานเคยได้เห็นหน้าผู้ต้องสงสัยจากภาพถ่ายของตำรวจมาก่อน เพิ่มโอกาสที่พยานจะชี้ตัวผู้ต้องสงสัยคนนั้นว่าเป็นผู้กระทำผิด เมื่อมีการจัดการชี้ตัวขึ้นใหม่ในภายหลัง (ถูก)	89.88	23.59	49.43	26.96	0	0	3.96

ตารางที่ 1 ร้อยละของผู้ตอบคำถามได้อย่างถูกต้องและระดับความมั่นใจ (ต่อ)

ข้อความ	ร้อยละที่ตอบถูก	ระดับความมั่นใจ					
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย
13. การบอกพยานว่าในบรรดาตัวเลือกที่นำมาให้เลือก อาจมีหรือไม่มีผู้กระทำผิดที่แท้จริงปรากฏด้วยก็ได้ ถือเป็นวิธีการที่เหมาะสม ในการจัดการชี้ตัวผู้กระทำผิด (ถูก)	75.28	30.33	40.44	26.96	2.24	0	3.98
14. เพราะเด็กยังมีความสามารถทางภาษาจำกัด ในการสอบปากคำพยานเด็ก จึงควรตั้งคำถามให้เด็กตอบในลักษณะที่ต้องตอบว่าใช่หรือไม่ มากกว่าที่จะใช้คำถามปลายเปิด (ผิด)	60.67	22.47	47.19	28.08	2.24	0	3.89
15. เมื่อมีการบันทึกวิดีโอในขณะที่สอบปากคำผู้ต้องสงสัย หากมีการถ่ายภาพโดยโฟกัสไปที่ผู้ต้องสงสัย จะมีผลทำให้ผู้ชมเชื่อว่าผู้ต้องสงสัยเป็นผู้กระทำผิด (ถูก)	60.67	16.85	43.82	38.20	0	1.12	3.75
ค่าเฉลี่ยทั้ง 15 ข้อ	55.27	17.29	45.83	32.72	3.51	0.59	3.75

จากตารางจะเห็นได้ว่า มีคำถาม 10 ข้อ ที่มีผู้ตอบได้ถูกเกินกว่าร้อยละ 60 และมีคำถาม 5 ข้อ ที่มีผู้ตอบได้ถูกน้อยกว่าร้อยละ 50 โดยผู้ตอบมีความมั่นใจโดยรวมในระดับมากที่สุด คิดเป็นสัดส่วนที่มากที่สุดคือ ร้อยละ 45.83 ตามมาด้วยระดับปานกลาง มากที่สุด น้อย และ น้อยที่สุด ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 32.72 17.29 3.51 และ 0.59 ตามลำดับ ทั้งนี้ จากคำถามทั้งหมด 15 ข้อ มีคำถามถึง 11 ข้อ ที่ไม่มีผู้ใดเลยระบุว่าตนมั่นใจน้อยที่สุด

สำหรับคำถามที่มีผู้ตอบได้อย่างถูกต้องน้อย ได้แก่ คำถามที่เกี่ยวข้องกับการโกหก ซึ่งประกอบด้วยคำถามที่ว่า “โดยปกติแล้ว ตำรวจมักจับโกหกได้เก่งกว่าคนทั่วไป” “การหลบสายตามักเป็นสัญญาณชี้ว่าบุคคลกำลังโกหก และ “เมื่อโกหก คนส่วนใหญ่มักขยับแขนขามากกว่าปกติ” (ดูข้อ 2, 4 และ 5) โดยมีผู้ตอบถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 16.85 12.35 และ 28.08 ตามลำดับ สำหรับทั้ง 3 ข้อนี้ ผู้ตอบยังคงมีความมั่นใจในระดับมาก ถึงมากที่สุด เป็นส่วนใหญ่ โดยคิดเป็น 82.01 80.89 และ 65.16 ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังมีคำถามอีก 2 ข้อในเรื่องการให้การของพยานที่มีผู้ตอบได้ถูกต้องไม่ถึงร้อยละ 50 ซึ่งได้แก่คำถามที่ว่า “ ในขณะที่มีการชี้ตัวผู้กระทำผิด ตำรวจผู้ดำเนินการควรจะทราบว่าตัวเลือกใดในบรรดาตัวเลือกที่นำมาให้พยานเลือกเป็นผู้ต้องสงสัย” (ดูข้อ 9) โดยมีผู้ตอบข้อนี้ได้ถูกต้องเพียงร้อยละ 19.10 ทั้งๆ ที่ร้อยละ 69.65 ของกลุ่มตัวอย่างมั่นใจมากถึงมากที่สุดว่าตนตอบถูก คำถามอีกข้อที่มีผู้ตอบได้ถูกต้องไม่ถึงร้อยละ 50 ได้แก่ คำถามเกี่ยวกับการชี้ตัวผู้กระทำผิดข้ามเผ่าพันธุ์ ซึ่งระบุว่า “โดยทั่วไปแล้วพยานมักระบุตัวผู้กระทำผิดได้ผิดพลาดมากกว่า หากผู้กระทำผิดเป็นคนต่างเผ่าพันธุ์กับตน (เช่น คนผิวขาวต้องระบุตัวคนผิวดำ)” (ดูข้อ 11) โดยมีผู้ตอบได้ถูกต้องเพียงร้อยละ 46.06 อย่างไรก็ตาม ในข้อนี้มีผู้ที่มีมั่นใจมากถึงมากที่สุดเพียงร้อยละ 40.44 ซึ่งถือว่าน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับข้ออื่นๆ

การเปรียบเทียบความแตกต่างในความรู้ทางนิติจิตวิทยาในงานสืบสวนสอบสวนของนักเรียนตำรวจที่มีประสบการณ์ในงานตำรวจและนักเรียนตำรวจที่ไม่ได้มีประสบการณ์ในงานตำรวจมาก่อนด้วยการวิเคราะห์การทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples T Test) พบว่า ไม่มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ระหว่างนักเรียนตำรวจที่มีประสบการณ์ในงานตำรวจมาก่อน (M = 8.00, SD = 1.71, N = 48) และนักเรียนตำรวจที่ไม่ได้มีประสบการณ์ในงานตำรวจมาก่อน

($M=8.63$, $SD = 1.75$, $N=41$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t(87) = 1.72$, $p > .05$) ซึ่งผลที่ได้นี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 3 ที่คาดว่านักเรียนตำรวจที่มีประสบการณ์ในการเป็นตำรวจมาก่อนจะมีความรู้ทางนิติจิตวิทยาทำงานสืบสวนสอบสวนไม่แตกต่างจากนักเรียนตำรวจที่ไม่มีประสบการณ์ในการเป็นตำรวจมาก่อน

ส่วนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นชายและประสบการณ์ในงานตำรวจกับความมั่นใจในความรู้ทางนิติจิตวิทยาทำงานสืบสวนสอบสวนด้วยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ทำโดยใช้ความเป็นชายและประสบการณ์ในงานตำรวจเป็นตัวแปรทำนายความมั่นใจในความรู้ทางนิติจิตวิทยาทำงานสืบสวนสอบสวน โดยไม่ได้นำเอาตัวแปรภูมิหลังเข้ามาเป็นตัวแปรควบคุม ทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ไม่ว่าจะเป็นในแง่ของเพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา ศาสนา หรือรายได้ ตารางที่ 2 แสดงถึงผลที่ได้

ตารางที่ 2 ผลการทำนายความมั่นใจในความรู้ทางนิติจิตวิทยาทำงานสืบสวนสอบสวน

ตัวแปร	β	t	p
ความเป็นชาย	.34	3.41	.00**
ประสบการณ์ในการทำงาน	.18	1.85	.06

$R^2 = .14$ $F(2, 86) = 7.43$, $p < .01$ ** $p < .01$ * $p < .05$

จากตารางจะเห็นได้ว่า ความเป็นชาย ($\beta = .34$, $p < .01$) สามารถทำนายความมั่นใจดังกล่าวได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ประสบการณ์ในงานตำรวจไม่สามารถทำนายความมั่นใจในความรู้ทางนิติจิตวิทยาทำงานสืบสวนสอบสวนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .18$, $p > .05$) โดยโมเดลนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของความมั่นใจในความรู้ทางนิติจิตวิทยาทำงานสืบสวนสอบสวนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($R^2 = .14$ $F(2, 86) = 7.43$, $p < .01$) ดังนั้น ผลที่ได้จึงสนับสนุนสมมติฐานที่ 4 แต่เพียงบางส่วน

อภิปรายผล

ผลที่ได้พบว่า โดยรวมแล้ว นักเรียนตำรวจที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ทางนิติจิตวิทยาทำงานสืบสวนสอบสวนโดยเฉลี่ยในระดับปานกลาง แต่มั่นใจในความรู้ของตนในระดับสูง โดยผู้ที่มีประสบการณ์ในงานตำรวจไม่ได้มีความรู้มากกว่าผู้ที่ไม่มีประสบการณ์ในงานตำรวจ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยในอดีตที่พบว่าตำรวจมีความรู้ทางนิติจิตวิทยาทำงานสืบสวนสอบสวนจำกัด (Chaplin & Shaw, 2016; Fraser et al., 2013; Jiang & Luo, 2016) แต่มั่นใจในความรู้ของตนสูง (Chaplin & Shaw, 2016) โดยที่ประสบการณ์ในงานไม่ได้สัมพันธ์กับความรู้ที่มี (Cowell et al., 2006; Fraser et al., 2013; Jiang & Luo, 2016) คาดว่าจากการที่องค์ความรู้ทางนิติจิตวิทยาทำงานสืบสวนสอบสวนยังไม่มีเผยแพร่ทั้งในการอบรมของตำรวจและในวงกว้าง ตลอดจนการไม่ได้รับข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับความถูกต้องในความเชื่อของตนระหว่างปฏิบัติหน้าที่ของผู้ที่เคยเป็นตำรวจมาก่อน จึงทำให้นักเรียนตำรวจส่วนใหญ่ต่างก็มีความรู้ทางนิติจิตวิทยาทำงานสืบสวนสอบสวนไม่มากนัก โดยไม่ขึ้นกับประสบการณ์ในงานตำรวจที่มี อีกทั้งความต้องการของมนุษย์ที่จะมองตนเองในแง่ดีว่าสามารถทำนาย และควบคุมสภาพแวดล้อมของตนได้น่าจะมีส่วนสำคัญทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มั่นใจในความรู้ของตนมาก แม้ว่าจะมีความรู้ที่จำกัดก็ตาม (Blanton et al., 2001)

เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่าประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างตัวอย่างมั่นใจในความรู้ของตนสูง แต่มีความรู้ที่ไม่ถูกต้อง ได้แก่ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการโกหก ผลที่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตที่พบว่าทั้งตำรวจและคนทั่วไปมักเชื่อใน ตัวชี้แนะที่ผิดๆ เกี่ยวกับการโกหก (Bogaard, Meijer, Vrij, & Merckelbach, 2016; Strömwall & Granhag, 2003) คาดว่าการรับข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจับโกหก ทั้งในคู่มือการ

สืบสวนสอบสวนของตำรวจ รวมทั้งจากสื่อ การพูดคุยกับผู้อื่นที่ให้ข้อมูลผิดๆ คล้ายคลึงกันว่าคนที่โกหกจะต้องตื่นเต้น และการตื่นเต้นจะแสดงให้เห็นได้จากตัวชี้แนะบางอย่าง เช่น การหลบตา การเคลื่อนไหวแขนขา น่าจะมีส่วนสำคัญที่ทำให้บุคคลมีความเชื่อที่ผิดๆ และมั่นใจสูงในความเชื่อที่มี นอกจากนี้ นักเรียนตำรวจส่วนใหญ่หรือกว่าร้อยละ 80 ยังมีความเข้าใจที่ผิดว่าตำรวจจะสามารถ จับโกหกได้เก่งกว่าคนทั่วไป โดยมั่นใจในคำตอบของตนในข้อนี้มาก ซึ่งน่าจะเป็นผลมาจากการที่คนส่วนใหญ่ต่างก็มองว่าประสบการณ์ในอาชีพ และจากการฝึกอบรมน่าจะมีส่วนช่วยให้ตำรวจจับโกหกได้เก่งกว่าคนทั่วไป

ส่วนคำถามที่เกี่ยวข้องกับการให้การของพยานและการสอบสวนนั้น ดูเหมือนว่าจะมีผู้ที่ตอบได้อย่างถูกต้องมากกว่าเรื่องของการโกหก ซึ่งอาจจะเป็นเพราะประเด็นเหล่านี้สามารถอาศัยหลักตรรกะการคำนึงถึงความเป็นเหตุเป็นผลได้มากกว่า และกลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลที่ผิดๆ ในประเด็นเหล่านี้น้อยกว่าอย่างไรก็ตาม คำถามบางข้อในข้อนี้ มีผู้ตอบได้ถูกน้อยกว่าครึ่ง เช่น กว่าร้อยละ 80 ของกลุ่มตัวอย่างเข้าใจผิดว่าตำรวจผู้ดำเนินการควรทราบว่าจะตัวเลือกใดที่นำมาให้พยานเลือกเป็นผู้ต้องสงสัยที่แท้จริง ความไม่คุ้นเคยกับแนวคิดในการปกปิดข้อมูลไม่ให้ผู้ดำเนินการทราบเพื่อลดความลำเอียงที่อาจเกิดจากพฤติกรรมของผู้ดำเนินการ ซึ่งปรากฏอยู่ในระเบียบวิธีวิจัยทางจิตวิทยา อาจทำให้กลุ่มตัวอย่างไม่ตระหนักว่าการที่ตำรวจผู้ดำเนินการทราบว่าเป็นใครคือผู้ต้องสงสัย สามารถส่งผลกระทบต่อทำของตำรวจ และมีผลต่อการชี้ตัวของพยานได้ และคิดโดยใช้หลักการง่าย ๆ ว่าการมีข้อมูลที่มากกว่า (เช่น การที่ตำรวจผู้ดำเนินการตระหนักว่าเป็นใครคือผู้ต้องสงสัย) ย่อมต้องเป็นผลดีมากกว่า คำถามอีกข้อที่มีผู้ตอบได้ถูกต้องน้อยได้แก่ข้อที่เกี่ยวกับการระบุตัวผู้กระทำผิดข้ามเผ่าพันธุ์ ซึ่งกว่าครึ่งของกลุ่มตัวอย่างไม่เชื่อว่าการระบุตัวผู้กระทำผิดข้ามเผ่าพันธุ์จะผิดพลาดได้ง่าย สำหรับคำถามนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความมั่นใจในคำตอบของตนปานกลาง ซึ่งถือว่ามีความมั่นใจน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับข้ออื่น คาดว่าการมีปฏิสัมพันธ์กับคนต่างเผ่าพันธุ์จำกัดน่าจะมีส่วนทำให้นักเรียนส่วนใหญ่ตอบคำถามนี้ได้ไม่ถูกต้อง พร้อมกับที่รู้สึกไม่มั่นใจกับคำตอบของตนมากนัก

นอกจากนี้ ยังพบว่าประสบการณ์ในงานตำรวจไม่ได้สัมพันธ์กับความมั่นใจในความรู้ที่มี ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาในอดีตที่พบว่าประสบการณ์ในงานตำรวจสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความมั่นใจในความรู้ทางนิติจิตวิทยา ด้านงานสืบสวนสอบสวน (Colwell et al., 2006) และคำอธิบายที่ว่าความต้องการมองตนเองในแง่ดีในเรื่องที่สำคัญกับตัวตนของตน จะทำให้บุคคลมั่นใจในความรู้ของตนในด้านนั้นๆ สูง (Blanton et al., 2001) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในงานตำรวจส่วนใหญ่ในกลุ่มตัวอย่างนี้ไม่ได้มีบทบาทเป็นผู้ปฏิบัติงานหลัก แต่เป็นผู้ช่วยให้กับตำรวจชั้นสัญญาบัตร ดังนั้น จึงไม่ได้คาดหวังว่าตนจะต้องมีความรู้ในประเด็นดังกล่าว และไม่ได้รู้สึกว่าการขาดความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับงานสืบสวนจะเป็นภัยคุกคามต่อตนเองแต่อย่างใด สำหรับความเป็นชายนั้นพบว่าสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความมั่นใจในความรู้ทางนิติจิตวิทยา ด้านงานสืบสวนสอบสวนตามที่คาดไว้ ซึ่งสนับสนุนแนวคิดที่ว่าจากการที่สังคมยกย่องความเป็นชาย การมองว่าตนเองมีความเป็นชายสูง จึงมีส่วนทำให้นักเรียนมั่นใจในตนเองมากขึ้น (Burnett et al., 1995) และมั่นใจในความรู้ของตนมากขึ้น

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

โดยสรุป ผลที่ได้พบว่านักเรียนตำรวจส่วนใหญ่มีความรู้ทางนิติจิตวิทยา ด้านงานสืบสวนสอบสวนในระดับ ปานกลาง แต่มั่นใจในความรู้ของตนมาก โดยที่ประสบการณ์ในการเป็นตำรวจไม่สัมพันธ์กับความรู้ที่มี ส่วนความเป็นชายสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความมั่นใจในความรู้ทางนิติจิตวิทยา ด้านงานสืบสวนสอบสวน ในขณะที่ประสบการณ์ในการเป็นตำรวจไม่ได้สัมพันธ์กับความมั่นใจในความรู้ดังกล่าว ผลที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ในการจัดการฝึกอบรมของตำรวจ ควรมีการให้ความรู้ทางนิติจิตวิทยาด้านงานสืบสวน สอบสวน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของการโกหก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจที่ผิดๆ จากการศึกษา ความเข้าใจผิดดังกล่าวจะเป็นผลมาจากการไม่ตั้งคำถามกับข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับมา จึงควรมีการส่งเสริม ให้นักเรียนพัฒนาทักษะในการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) ที่เน้นการประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่มีอยู่ ควบคู่ไปด้วย เช่น ในการให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องของการจับโกหก ผู้สอนอาจจะใช้วิธีการฉายวิดีโอจาก อินเทอร์เน็ต ที่อธิบายถึงวิธีสังเกตท่าทางของบุคคลที่โกหกด้วยการเน้นภาษากายที่แสดงถึงความตื่นเต้น แล้วให้ผู้เรียนอภิปรายถึงความถูกต้องของความเชื่อที่ว่าผู้ที่โกหกจะต้องตื่นเต้น และผู้ที่ตื่นเต้นจะต้องโกหก ก่อนที่จะมีการนำทฤษฎีทางจิตวิทยา และองค์ความรู้จากงานวิจัยที่มีอยู่ มาอธิบายถึงความซับซ้อนของ พฤติกรรมการโกหก นอกจากนี้ ยังควรให้ความรู้เกี่ยวกับความโน้มเอียงของมนุษย์ในการมีความมั่นใจ ในตนเองมากเกินไป และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อการตัดสินใจทางวิชาชีพ รวมทั้งสอนให้ผู้เรียนหัด คิดทำหยาบความเชื่อของตนเอง เช่น เมื่อตัดสินใจเชื่อในสิ่งใด ให้หัดตั้งคำถามกับตนเองก่อนที่จะสรุปว่า เป็นไปได้หรือไม่ที่เราจะผิดพลาด มีปัจจัยใดที่ยังไม่ได้พิจารณาในสถานการณ์นั้น ผู้ที่มองต่างจะคิดกับ สถานการณ์นั้นอย่างไร มีสิ่งใดเปลี่ยนแปลงไป หรือมีหลักฐานใดที่เราไม่ตระหนักถึง (Sherman, 2015) โดยทั้งนี้ การพัฒนาทักษะดังกล่าวควรมุ่งเน้นไปที่ผู้มีความเป็นชายสูงมากเป็นพิเศษ เนื่องจากคนกลุ่มนี้ มักมีความมั่นใจในความรู้ของตนสูง

2) ในการคัดเลือกบุคลากรเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตำรวจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานสอบสวน ควรมีการให้ความสำคัญน้อยลงกับคุณลักษณะที่แสดงถึงความเป็นชาย เช่น การยืนหยัดในความคิดเห็นของตนเอง การกล้าตัดสินใจ แต่ควรให้ความสำคัญมากขึ้นกับ การไม่ด่วนสรุป การพิจารณาลึกลับต่างๆ อย่างรอบด้าน การพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจเมื่อมีหลักฐานใหม่เข้ามา การตระหนักถึงข้อจำกัด ของมนุษย์ในการตัดสินใจ ซึ่งอาจทำได้โดยมีการตั้งคำถามในระหว่างการสอบสวนสัมภาษณ์ให้ผู้เข้ารับการ สัมภาษณ์ได้ระบุดูอ่อน จุดแข็งของตนเอง เล่าถึงประสบการณ์ของตนที่มีการตัดสินใจผิดพลาด เป็นต้น นอกจากนี้ ในการสอบคัดเลือกโดยใช้ข้อเขียน หากมีเวลาเพียงพอ อาจมีการพิจารณาการทดสอบความรู้ ทางนิติจิตวิทยาด้านงานสืบสวนสอบสวนเพิ่มเติม แต่ทั้งนี้ จำเป็นจะต้องมีการเผยแพร่ความรู้ที่จะทดสอบ ล่วงหน้า เนื่องจากความรู้เหล่านี้ยังไม่มีมีการเผยแพร่ในวงกว้าง

3) แม้การศึกษานี้จะเป็นการศึกษาความรู้ของนักเรียนตำรวจ แต่จากข้อค้นพบที่ว่านักเรียน ตำรวจส่วนใหญ่ยังคงมีความรู้ทางนิติจิตวิทยาด้านงานสืบสวนสอบสวนจำกัดชี้ว่า ในการปฏิบัติหน้าที่จริง ของตำรวจ อาจมีปัญหาดังกล่าวที่อาจเกิดขึ้นจากการขาดความรู้ดังกล่าวของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ ซึ่งหน่วยงาน ตำรวจต่างๆ ควรมีการกำกับดูแลตำรวจในสังกัดให้มีการปฏิบัติให้สอดคล้องกับองค์ความรู้ที่มีอยู่ เช่น เน้นการใช้คำถามปลายเปิดเมื่อซักถามพยานเพื่อลดการชี้หน้า หรือ มีการใช้หลักฐานทางกายภาพประกอบ มากขึ้น ตลอดจนรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคุ้นเคยระหว่างพยานและผู้ต้องสงสัย ในกรณีที่มีการจัดการ ชี้ตัวผู้ต้องหาข้ามเผ่าพันธุ์ นอกจากนี้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรมีระบบการติดตามข้อมูลเกี่ยวกับ คดีที่มีการดำเนินการผิดพลาดที่เกี่ยวข้องเพื่อจะได้นำมาเป็นบทเรียนในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของ ตำรวจต่อไป เช่น หากพบว่าคดีที่ผู้บริสุทธิ์มักถูกลงโทษมักเป็นกรณีที่มีการใช้อาวุธปืนและมีพยานเป็น ผู้สูงอายุ ก็อาจจะมอบหมายให้ผู้บังคับบัญชาเข้ามากำกับดูแลคดีในลักษณะเดียวกัน ให้มีการรวบรวม พยานหลักฐานที่รอบคอบ รัดกุมยิ่งขึ้น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความรู้และความมั่นใจในความรู้ทางนิติจิตวิทยาด้านงานสืบสวน สอบสวน ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตำรวจ บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมอื่นๆ ในประเทศไทย โดยศึกษา แยกหัวข้อต่างๆ ในเชิงลึก เพื่อจะได้จัดลำดับความสำคัญของหัวข้อที่จะต้องให้ความรู้ และกลุ่มคนที่จำเป็นต้อง ได้รับความรู้ต่อไป ทั้งนี้ อาจมีการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนร่วมด้วยเพื่อเปรียบเทียบว่า บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมและประชาชนเห็นคล้ายหรือแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งจะสามารถสะท้อน ได้อย่างคร่าวๆ ว่าการอบรม และการเรียนรู้จากงานในหน้าที่ที่มีอยู่ในปัจจุบันมีประสิทธิผลเพียงใด และ จำเป็นจะต้องปรับเปลี่ยนอย่างไร

2) ควรมีการศึกษาว่าตำรวจที่มีประสบการณ์ในงานสืบสวนสอบสวนที่แตกต่างกันมีความพร้อมที่จะยอมรับความรู้ทางนิติจิตวิทยาด้านงานสืบสวนสอบสวนอย่างแตกต่างกันหรือไม่ และศึกษาว่าหากจะถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องทำเช่นใด ทั้งนี้ อาจเป็นไปได้ว่าตำรวจที่มีประสบการณ์อาจจะมั่นใจในความรู้ของตนสูง และยอมรับ

ความรู้ใหม่ได้ยาก ซึ่งจำเป็นที่จะต้องให้ตำรวจที่มีประสบการณ์สูงกว่าและได้รับการยอมรับถ่ายทอดความรู้ให้ หรือ อาจเป็นไปได้ว่าการถ่ายทอดองค์ความรู้เหล่านี้ควรทำแต่เนิ่นๆ ตั้งแต่บุคคลยังเป็นนักเรียนตำรวจ

3) จากการที่ความเป็นชายยังอธิบายความมั่นใจในความรู้ทางนิติจิตวิทยาด้านงานสืบสวนสอบสวนได้ไม่มากนัก จึงน่าจะมีปัจจัยอื่นๆ ที่อธิบายความมั่นใจในความรู้ดังกล่าวได้เพิ่มเติม งานวิจัยในอนาคตจึงควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่อาจส่งผลต่อมั่นใจในความรู้ที่มี เช่น การเน้นความเป็นปัจเจกชน ความต้องการข้อสรุปในการคิด (Need for Cognitive Closure) เป็นต้น

บรรณานุกรม

- Aamodt, M. G., & Custer, H. (2006). Who can best catch a liar?: A meta-analysis of individual differences in detecting deception. *The Forensic Examiner, 15*, 1, 6-11.
- Bartol, C.R., & Bartol, A.M. (2018). *Introduction to forensic psychology: Research and application* (5th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Bem, S. L. (1981). Gender schema theory: A cognitive account of sex typing. *Psychological Review, 88*, 354-364.
- Blanton, H., Pelham, B. W., DeHart, T., & Carvallo, M. (2001). Overconfidence as dissonance reduction. *Journal of Experimental Social Psychology, 37* (5), 373-385.
- Bogaard, G., Meijer, E. H., Vrij, A., & Merckelbach, H. (2016). Strong, but wrong: Lay people's and police officers' beliefs about verbal and nonverbal cues to deception. *Plos One, 11* (6), 1-19.
- Bond, C. F., & DePaulo, B. M. (2006). Accuracy of deception judgments. *Personality and Social Psychology Review, 10*, 214-234.
- Burnett, J. W., Anderson, W. P., & Heppner, P. P. (1995). Gender roles and self-esteem: A consideration of environmental factors. *Journal of Counseling & Development, 73* (3), 323-326.
- Chaplin, C., & Shaw, J. (2016). Confidently wrong: Police endorsement of psycho-legal misconceptions. *Journal of Police and Criminal Psychology, 31* (3), 208-216.
- Colwell, L. H., Miller, H. A., Miller, R. S., & Lyons, P. M. (2006). US police officers' knowledge regarding behaviors indicative of deception: Implications for eradicating erroneous beliefs through training. *Psychology, Crime, & Law, 12* (5), 489-503.
- De Paulo, B. M., Lindsay, J. J., Malone, B. E., Muhlenbruck, L., Charlton, L. & Cooper, H. (2003). Cues to Deception. *Psychological Bulletin, 129*, 74-118.
- Fraser, I., Waite, K., & Bond-Fraser, L. (2013). Canadian police officers' knowledge of the fallibility of eyewitness. *International Journal of Liberal Arts and Social Science, 1* (3), 108-118.
- Granhag, P. A., Strömwall, L. A., & Hartwig, M. (2005). Eyewitness testimony: Tracing the beliefs of Swedish legal professionals. *Behavioral Sciences & the Law, 23* (5), 709-727.
- Jiang, L. & Luo, D. (2016). Legal professionals' knowledge of eyewitness testimony in China: A cross-sectional survey. *Plos One, 11* (2), 1-8.
- Karagiorgakis, A., (2010). *Police officer beliefs about factors that influence eyewitness memory* (Doctoral dissertation). Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 3414087)
- Kassin, S. M., Tubb, V. M., Hosch, H. M., & Memon, A. (2001). On the general acceptance of eyewitness testimony research: A new survey of the experts. *American Psychologist, 56*, 405-416.
- Lassiter, G. D., Geers, A. L., Handley, I. M., Weiland, P. E., & Munhall, P. J. (2002). Videotaped interrogations and confessions: A simple change in camera perspective alters verdicts in simulated trials. *Journal of Applied Psychology, 87*, 867- 874.
- Magnussen, S., & Melinder, A. (2011). What psychologists know and believe about memory: A survey of practitioners. *Applied Cognitive Psychology, 26* (1), 54-60.
- Meyer J.R., & Reppucci, N. D. (2007). Police practices and perceptions regarding juvenile interrogation and interrogative suggestibility. *Behavioral Science & Law, 25* (6), 757-780.

- Palan, K. M. (2001). Gender identity in consumer behavior research: A literature review and research agenda. *Academy of Marketing Science Review*, 6 (2), 1-24.
- Sherman, R. O. (2015). How to avoid biased thinking. *American Nurse Today*, 10 (3), 12-14. Retrieved March 1, 2018, from <https://www.americannursetoday.com/wp-content/uploads/2015/03/ant3-Bias-226.pdf>
- Stark, E. (2013). Testing Misconceptions and Building Excitement in a Psychology and the Law course. *American Psychology Law Society Newsletter*, 11-15. Retrieved March 1, 2018, from https://cornerstone.lib.mnsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.co.th/&httpsredir=1&article=1049&context=psyc_fac_pubs
- Strömwall, L. A., & Granhag, P. A. (2003). How to detect deception? Arresting the beliefs of police officers, prosecutors and judges. *Psychology, Crime, & Law*, 9, 19–36.
- Technical Working Group for Eyewitness Evidence (1999). *Eyewitness evidence: A guide for law enforcement*. Washington, DC: National Institute of Justice.
- Vafaei, A., Alvarado, B., Tomas, C., Muro, C., Martinez, B., & Zunzunegui, M. V. (2014). The validity of the 12-item Bem Sex Role Inventory in older Spanish population: An examination of the androgyny model. *Archive of Gerontology and Geriatrics*, 59 (2), 257-263.
- Vrij, A., & Granhag, P. A. (2012). Eliciting cues to deception and truth: What matters are the questions asked. *Journal of Applied Research in Memory and Cognition*, 1, 110-117.
- Vrij, A., Granhag, P. A., & Porter, S. (2010). Pitfalls and opportunities in nonverbal and verbal lie detection. *Psychological Science in the Public Interest*, 11(3), 89-121.
- Vrij, A., & Mann, S. (2001). Who killed my relative? Police officers' ability to detect real-life high-stake lies. *Psychology, Crime, & Law*, 7, 119-132.
- Wise, R. A., & Safer, M.A. (2003). A survey of judges' knowledge and beliefs about eyewitness testimony. *Court Review*, 40(1), 6-16.
- Wise, R. A., Safer, M. A., & Maro, C. (2011). What U.S. law enforcement officers know and believe about eyewitness factors, eyewitness interviews, and identification procedures. *Applied Cognitive Psychology*, 25, 488-500.